

Plan Van Aanpak

Verder met zibs in databeschikbaarheid

Versie 1.1 | 9 mei 2025

Inhoud

1	Inleiding
1.1	Zib-architectuur advies 4
1.2	Plan van Aanpak verder met zibs 5
2	Transitie naar zibs 2.0
2.1	Introductie 8
2.2	Uitgangspunten 8
2.3	Fasering 9
2.4	Betrokken rollen en teams 9
3	Flexibeler releasen van zibs i.r.t. baseline besluit
3.1	Introductie 11
3.2	Uitgangspunten 11
3.3	Fasering 11
3.4	Betrokken rollen en teams 12
4	Documentatie ontsluiting en community participatie
4.1	Introductie 14
4.2	Uitgangspunten 14
4.3	Fasering 15
4.4	Betrokken rollen en teams 15
5	Organisatie vervolg zib-transitie en aanpalende activiteiten
5.1	Introductie 17
5.2	Internationalisering 17
5.3	Voortzetten inclusieve werkwijze en co-creatie methodieken 17
5.4	Eénduidige registratie en meervoudig gebruik 18
5.5	Architectuurkaders 18
5.6	Organisatie van het vervolg van de zib-transitie 19
6	Impact voor het zorgveld
6.1	Introductie 21

1

Inleiding

1.1 Zib-architectuur advies

Vanuit haar rol als stelselbeheerder heeft Nictiz eind 2024 het zib-architectuur advies¹ over de toekomst van zibs in het Nederlandse Gezondheidsinformatiestelsel aangeboden aan het ministerie van VWS. Dit advies is tot stand gekomen in nauwe samenwerking en afstemming met de zib-transitie en in openbare consultatie getoetst in het veld. In de zib-transitie wordt door Nictiz samen met een groot aantal betrokken partijen, in een lerende community, gewerkt aan oplossingen voor de knelpunten in het ontwikkelen, beheren en toepassen van zibs. En daarmee wordt vormgegeven aan oplossingen voor het zorgbreed uniform vastleggen en hergebruiken van informatie. Iets wat de fundamentele bedoeling is van zorginformatiebouwstenen. Het advies richt zich op de positionering van en architectuurvisie voor de zibs. Samengevat wordt in dit advies het volgende verder uitgewerkt (voor meer detail en achtergrond wordt verwezen naar het advies zelf):

1. Noodzaak van klinische informatiemodellen:

- Klinische informatiemodellen, zoals zorginformatie-bouwstenen (zibs), zijn essentieel voor de digitale informatie-uitwisseling in de Nederlandse zorg. Dat gebeurt over de hele wereld. Zibs lijken een Nederlandse uitvinding, maar zijn dat niet.
- Zibs zijn nodig om databeschikbaarheid mogelijk te maken, naast andere zaken zoals een landelijk dekkend netwerk en generieke functies, om afspraken over de inhoud en structuur van de informatie eenduidig vast te leggen.

2. Harmonisatie met internationale standaarden:

- De bruikbaarheid van zibs neemt toe door intensiever gebruik en samenwerking met gangbare internationale standaarden die ook richting geven aan de structuur van informatie op verschillende vlakken zoals openEHR (voornamelijk voor vastlegging) en HL7-FHIR (voornamelijk voor uitwisseling).
- Het Ministerie van VWS wordt geadviseerd om te sturen op het harmoniseren van de zibs met internationale standaarden en intensievere samenwerking met de organisaties achter deze standaarden.

3. Doorontwikkeling van zibs:

- Zibs moeten doorontwikkeld worden naar informatiemodellen die de Nederlandse afspraken voor de toepassing van internationale standaarden vastleggen en kunnen dienen voor het hele gezondheidsinformatiestelsel, zogenaamde zibs 2.0.
- Een migratiestrategie voor de zibs is nodig om deze doorontwikkeling te realiseren.

4. Toekomstige rol van zibs:

- Zibs blijven van belang voor de komende jaren om databeschikbaarheid in Nederland te ondersteunen.

¹ Architectuur advies zib-transitie_verder met zibs-de toekomst van zibs in databeschikbaarheid_versie 1.2_dec 2024

- De doorontwikkeling (harmonisatie) van zibs, gebaseerd op internationale modellen (zibs 2.0), zal bepalend zijn voor de ontwikkelingen m.b.t. het modelleren van gezondheidsinformatie in Zorg-IT systemen.

Benadrukt wordt dat klinische modellen (in de vorm van zibs) een cruciale rol spelen in het waarborgen van de kwaliteit en efficiëntie van zorg door consistente en betrouwbare vastlegging en beschikbaarstelling (delen) van klinische informatie.

Het advies is om door te gaan met zibs en deze te harmoniseren met internationale standaarden om de toepasbaarheid en bruikbaarheid te vergroten. In het adviesdocument is een ontwikkelrichting opgenomen met acties voor verschillende partijen op korte termijn (2025-2026), middellange termijn (2027-2030) en langere termijn (2031-2035), aansluitend bij de tijdsindeling van de NVS plateau's.

1.2 Plan van Aanpak verder met zibs

In haar reactie op het advies heeft het ministerie van VWS aangegeven dat de beschreven visie en ontwikkelrichting door VWS wordt onderschreven en aan Nictiz gevraagd een verder uitgewerkt Plan van Aanpak (PvA) voor implementatie op te leveren, uiterlijk 30 april 2025.

Dit document bevat dat PvA en valt samen met de nieuwe fase die de zib-transitie in is gegaan, namelijk de fase van daadwerkelijke realisatie en inbedding in de standaard manier van werken van Nictiz.

Op verzoek van het ministerie van VWS worden in dit PvA de volgende ontwikkellijnen opgenomen:

1. De transitie naar zibs 2.0 met prioriteit voor de zes tot tien concepten behorend bij de kernconcepten van de European Patient Summary (EPS) in het kader van de EHDS.
2. Helderheid op de scenario's wat 'flexibeler publiceren van zibs' betekent voor het zibs/FHIR-baseline-advies;
3. De oplossingen rondom knelpunten voor de implementatie van zibs, zoals de "gereedschapskist", zodat het veld hiermee kan gaan werken

In **ontwikkellijn 1**: 'ontwikkelen zibs2.0' zal nadrukkelijk de samenwerking met de community en met HL7-NL en openEHR NL (als brug tussen vastleggen en beschikbaar stellen) een plek krijgen. We zullen daarbij aansluiting en afstemming zoeken met (regionale) initiatieven in het veld. Het doel is om zibs beter te laten aansluiten bij internationale standaarden en beter bruikbaar te laten zijn in implementeerbare toepassingen en om de transitie een vervolg te geven binnen de staande Nictiz organisatie en werkwijze.

Ten aanzien van **ontwikkellijn 2**: 'flexibeler releasen' nemen we het eerder gedeelde advies hierover als uitgangspunt en werken dat in meer detail uit incl. de consequenties daarvan voor de manier waarop we werken met een baseline-besluit betreffende de combinatie van een zib-release en een FHIR-release².

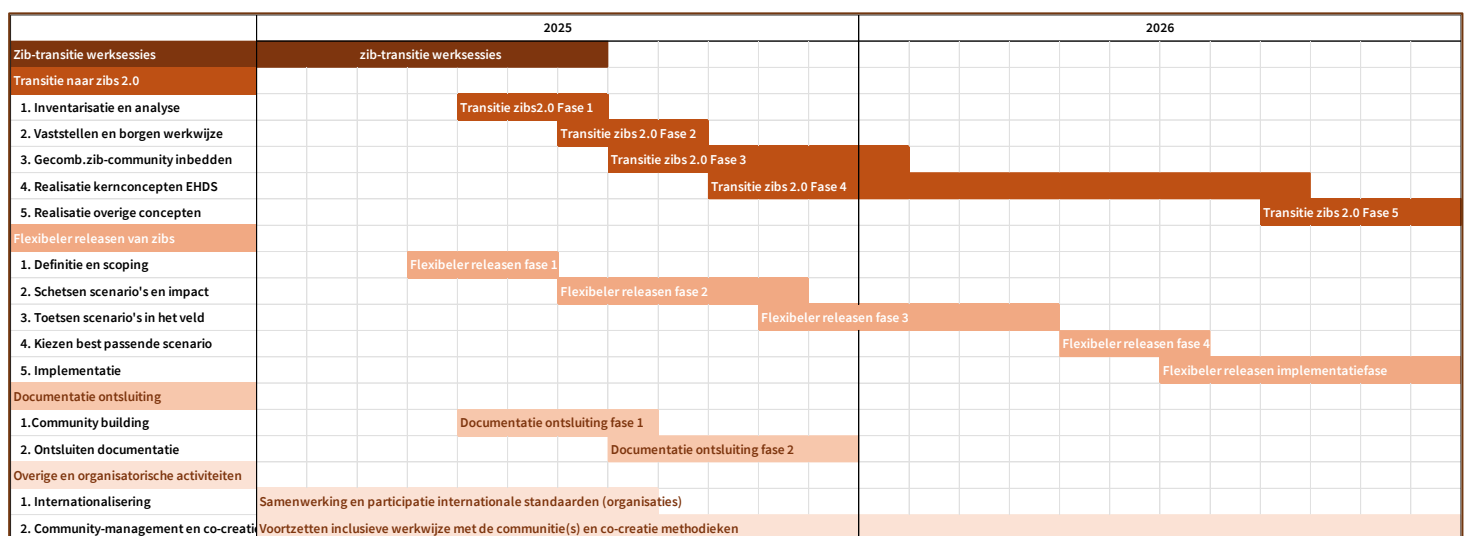
² NB: Naast deze ontwikkellijn loopt de afspraak tussen Nictiz en VWS dat Nictiz als stelselbeheerder een advies zal geven over wat de consequentie moet zijn van de publicatie Zibs 2024 voor het huidige baseline-besluit.

Voor wat betreft **ontwikkellijn 3**: ‘gereedskapskist’ is het plan om de bestaande en nieuwe afspraken, richtlijnen en documentatie (QA-proces en documentatie) te ontsluiten voor het veld en daarbij ook de mogelijkheid te bieden een community-proces van asynchrone communicatie daarover te ondersteunen (in interactie met het veld de betreffende afspraken ontwikkelen, beheren en verbeteren).

In deze ontwikkelingen worden vanzelfsprekend de stelselbesluiten, zoals onder meer het SNOMED CT besluit gevolgd.

In de volgende hoofdstukken worden de drie ontwikkelijnen verder uitgewerkt en wordt ingegaan op overige aspecten die van belang zijn, zoals internationalisering, community-management en co-creatie, alsook éénduidige registratie voor meervoudig gebruik en organisatorische zaken. De in de ontwikkelijnen genoemde fasering is deels overlappend en parallel aan elkaar vormgegeven, hetgeen hieronder in figuur 1 wordt gevisualiseerd. Deze visualisatie is een voorlopige inschatting op basis van de huidige inzichten, welke in de loop van het traject kunnen worden bijgesteld, waarbij de EHDS-tijdslijnen als belangrijke ankerpunten worden gezien.

Figuur 1: Visuele weergave van de fasering in de tijd

2

Transitie naar zibs 2.0

2.1 Introductie

Vanuit de zib-transitie is onder meer gewerkt aan het definiëren van zibs 2.0, waarmee zibs beter aansluiten bij internationale standaarden, beter (her)bruikbaar en consistentere implementeerbaar zijn (meer generieke bouwblokken). Om deze transitie een vervolg te geven, en te ondervinden hoe de staande Nictiz organisatie zibs 2.0 kan inpassen in de werkwijze, is onderstaande aanpak geformuleerd. Parallel aan en in samenhang met deze zibs 2.0 ontwikkeling wordt gewerkt aan (use case onafhankelijke) transactiebouwstenen en een fit-gap analyse m.b.t. de EHDS. De inbedding in informatiestandaarden dient de ontwikkeling van zibs 2.0 te volgen.

2.2 Uitgangspunten

- Als eerste scope worden de kern-concepten in de *European Patient Summary* (EU PS, EHDS) gehanteerd om zibs 2.0 te ontwikkelen. Dit is in lijn met de focus van de IZA werkgroep Gegevensuitwisseling en de voorbereidingen op de EHDS verplichting van de EU PS. De zes kernconcepten (baset EU PS) zijn: Patiëntgegevens, Allergieën en Intoleranties, Diagnoses, Medische Hulpmiddelen, Verrichtingen en Actueel Medicatieoverzicht. De ontwikkeling van de PS als informatiestandaard dient hier nauw mee samen te hangen. Daarna volgen de andere zibs.
- Bij het modelleren van zibs 2.0 dient altijd eerst te worden gekeken naar wat er internationaal beschikbaar is (openEHR archetypes en HL7 FHIR resources). In geval van noodzakelijke wijzigingen of specificering worden deze als verzoek internationaal ingebracht, om zo te komen tot een steeds rijkere en één op één over te nemen internationale afspraak.
De komende tijd zal dat in deze ontwikkellijn worden beproefd en verder worden uitgewerkt. Inclusief criteria waar de te kiezen standaarden aan dienen te voldoen.
- De gehanteerde werkwijze voor modelleren wordt vastgelegd en werkprocessen en besliscriteria zullen in nauwe afstemming met Architectuurteam van Nictiz worden bepaald.
- De werkwijze dient te worden geborgd in de Nictiz organisatie en niet langer vanuit een separaat zib-transitie team te worden gefaciliteerd. Dit impliceert een go/no-go beslissing en moment om de oude werkwijze los te laten en de nieuwe werkwijze standaard toe te passen.
- Conform de huidige manier van werken zullen ook bij zibs 2.0 HL7-FHIR specificaties worden ontwikkeld.
- Projectteamleden hebben openEHR training gevolgd.
- De 'zib-community' (combinatie van de communities van zib-centrum en zib-transitie, inclusief openEHR en HL7) wordt actief ingezet bij het in co-creatie creëren en toetsen van zibs 2.0. Werksessies en andere co-creatie vormen worden hiervoor gecontinueerd. Ook zal aansluiting en afstemming worden gezocht bij (regionale) initiatieven op dit gebied.
- De huidige governance conform NEN 7522 wordt hiermee niet gewijzigd.

De werkzaamheden omvatten een combinatie van zeer inhoudelijk uitzoekwerk en implementatieadvies voor organisatorische borging.

Om dit gecoördineerd aan te pakken worden deelopdrachten toegewezen aan specifieke trekkers/teams en de voortgang van het geheel wordt bewaakt door een projectleider.

2.3 Fasering

Onderstaand is een fasering aangegeven voor dit deel, waarvoor geldt dat de snelheid en tijdsduur mede afhankelijk is van commitment en medewerking van de benodigde stakeholders.

Fase 1 Inventarisatie en analyse

Inventarisatie en analyse van de opbrengsten uit de zib-transitie werksessies en impact daarvan op de Nictiz organisatie en werkwijze.

Geschatte duur: 2 maanden

Fase 2 Vaststellen en borgen werkwijze

Vaststellen en borgen van de werkwijze voor zibs 2.0 en de manier van werken binnen Nictiz.

Geschatte duur: 3 maanden

Fase 3 Gecombineerde zib community inbedden in werkwijze

Dit kan en moet parallel lopen aan opstart van fase 2, maar zal langere doorlooptijd kennen met externe afstemming.

Geschatte duur: 6 maanden

Fase 4 Realisatie kernconcepten EHDS

Realisatie van zibs 2.0, te beginnen met de 6 kernconcepten uit de EHDS. Deze ontwikkeling zal starten als een specifiek project, maar zal worden opgenomen en verankerd in de Nictiz organisatie.

De tijdslijnen van de EHDS zullen hiervoor leidend zijn.

Geschatte duur: 12 maanden

Fase 5 Realisatie overige concepten

Realisatie van zibs2.0 voor de overige concepten waarvoor dat nodig is. Opleveren in batches van nader te bepalen aantal zibs. Het beproeven in de praktijk dient onderdeel van de oplevering te zijn. Prioritering is afhankelijk van de behoefte van het veld.

Geschatte duur: x maanden per batch (nader te bepalen op basis van ervaringen uit voorgaande fases)

2.4 Betrokken rollen en teams

Deze innovatie is een kerntaak van het huidige zib-centrum. Er zal een projectleider dienen te worden aangesteld om deze ontwikkeling te organiseren en borgen. Daarnaast actieve betrokkenheid van product-architect, informatiespecialist, specialist gegevensuitwisseling (HL7-expert), specialist openEHR en de zib-community.

3

Flexibeler
releasen van
zibs i.r.t.
baseline besluit

3.1 Introductie

Vanuit een toenemende behoefte in het veld aan meer flexibiliteit in de vernieuwing van zibs is in een eerder stadium verkend of een meer flexibele manier van releasen (kleiner en meer flexibel in vergelijking tot de huidige ‘bulk-methodiek’) mogelijk is en of de voorgenomen publicatie zibs 2024 ongewijzigd door moet gaan. Deze verkenning heeft geleid tot de conclusie dat de Publicatie zibs 2024 door kan worden gezet met een aantal aanbevelingen (deze release is op 23 april 2025 gepubliceerd) en om een project op te starten gericht op het onderzoeken en uitwerken van meer flexibel publiceren van zibs, met als aandachtspunten: een stapsgewijze aanpak, uitwerken van de consequenties en afstemming met het veld (zib-community). Onderstaande PvA is daar een uitwerking van.

3.2 Uitgangspunten

- Bovengenoemd advies is onder meer gebaseerd op een aantal werksessies met het zib-transitie team en vormt het uitgangspunt voor de verdere uitwerking.
- De uitkomsten van deze ontwikkellijijn dienen te worden geborgd in de Nictiz organisatie en de nieuwe standaard manier van releasen te worden.
- Er bestaat een nauwe relatie met de ontwikkeling van zibs 2.0 (zie hoofdstuk 2)
- Daarnaast dient te worden aangesloten bij het in ontwikkeling zijnde nationale releasebeleid.

3.3 Fasering

Onderstaand is een fasering aangegeven voor dit deel, waarvoor geldt dat de snelheid en tijdsduur mede afhankelijk is van commitment en medewerking van de benodigde stakeholders.

Fase 1 Definitie en scoping

In deze fase zal helder worden gedefinieerd wat wordt verstaan onder flexibeler releasen en worden bepaald wat de betekenis daarvan is voor de zibs, het baseline besluit en de informatiestandaarden.

Geschatte duur: 2 maanden

Fase 2 Schetsen van scenario's en in kaart brengen van de impact

Schetsen van scenario's en in kaart brengen van de impact op informatiestandaarden, zorgverleners/ -aanbieders en leveranciers alsook het baseline besluit. Hierbij wordt de zib-community actief betrokken, als ook de standaardhouder en autorisatieraad.

Geschatte duur: 4 maanden

Fase 3 Toetsen van de scenario's in het veld

Ook bij het toetsen van de scenario's wordt de zib-community actief betrokken, waarbij mogelijk openbare consultatie kan worden ingezet als instrument om het bredere zorgveld te betrekken.

Geschatte tijdsduur: 6 maanden

Fase 4 Kiezen van het best passende scenario

Op basis van de uitkomsten advies aan standaardhouder en -beheerder over het best passende scenario. Besluitvorming door standaardhouder.

Geschatte duur: 2 maanden

Vervolg fase: implementatie van het gekozen scenario

Aansluitend aan fase 4 zal het gekozen scenario dienen te worden geïmplementeerd. Zodra het scenario en haar impact bekend is, kan dit worden uitgezet in de tijd.

3.4 Betrokken rollen en teams

Naast een dedicated projectleider voor dit traject dienen in het team de volgende rollen en teams te participeren: zib-centrum, productarchitect, informatieanalist, specialist gegevensuitwisseling, en een QA-specialist. Daarnaast actieve betrokkenheid van de zib-community en andere stakeholders.

4

Documentatie
ontsluiting en
community
participatie

4.1 Introductie

Het ontwikkelen van een samenhangend geheel van zibs, bouwstenen, afspraken en richtlijnen vraagt om een goede samenwerking van alle betrokken partijen. Met de start van de zib-transitie is dit onderkend en is van meet af aan gewerkt aan de hand van een drietal groepen waarin de community (Zorgpartijen, ICT leveranciers en Architecten) een actieve plek en een stem heeft. Vanuit deze drie groepen is gewerkt aan het in stand houden van een actieve community, gezamenlijke kaders, een gedragen richting en is aangegeven dat er behoefte is aan gedeelde, goed toegankelijke kennis en documentatie, alsook voortdurende community ondersteuning (synchrone en a-synchrone communicatie, actieve participatie in ontwikkeling en beheer e.d.).

Onder de noemer ‘gereedschapskist’ is gedurende de zib-transitie gewerkt aan een aantal gemeenschappelijke afspraken en richtlijnen voor het ontwikkelen en toepassen van zibs en/of (informatie)standaarden. Deze afspraken en richtlijnen zijn binnen Nictiz voor een groot deel vastgelegd in de ontwikkelde QA-processen. Deze QA-processen, de uitgangspunten, de templates, richtlijnen en de nodige aanvullende documentatie, zullen beschikbaar worden gesteld zodat deze breder kunnen worden toegepast binnen de ontwikkeling en toepassing van standaarden.

4.2 Uitgangspunten

- Het reduceren van complexiteit is een uitgangspunt dat in alle onderdelen van dit document terugkomt. Deze reductie is gebaseerd op gezamenlijke informatie en reguliere afstemming om belangen, planningen en uitdagingen met elkaar te delen en te wegen. Het is aan de community, bestaande uit de drie groepen (Zorgverleners, ICT leveranciers, Architecten), om te zorgen voor de helderheid en toegankelijkheid van afspraken en documentatie. Ook dit nemen we mee in de opzet en uitwerking van een oplossing.
- Focus en doel van de community ligt op het activeren en daadwerkelijk kunnen implementeren. Oftewel wenselijkheid en haalbaarheid van de oplossingen. Doel is om voorbij de theoretische modellering en bij de werkelijke waarde voor en in de zorg te komen.
- Alle marktpartijen kunnen onderdeel uitmaken van de community, zoals deze onder de zib-transitie is gestart. Onderdeel uitmaken geeft rechten, maar ook plichten. Rechten bestaan uit meepraten en meesturen, plichten uit bijdragen, verrijken en volgen van de afspraken.
- Het in stand houden van deze community is een belangrijke taak die in eerste instantie bij Nictiz heeft gelegen en die we in de uitwerking van dit plan mogelijk op een duurzame manier moeten herbeleggen (zie ook hoofdstuk 5).
- Documentatie die reeds beschikbaar is, wordt via bestaande kanalen (denk aan de Nationale Bibliotheek) beschikbaar gesteld aan de markt, zodat niet alleen de processen maar ook de instructies, richtlijnen en templates duidelijk zijn en kunnen worden toegepast.
- We werken aan een communicatiekanaal waarmee we richting en besluiten in de ontwikkeling van zibs en (informatie)standaarden beter kunnen *funnelen* naar de gehele community.

4.3 Fasering

Om te komen tot het uitwerken van de genoemde ambities is de volgende aanpak van belang:

Community building

Het aanstellen van een community manager voor het actief opzetten en aanhouden van de community is van belang. In lijn met de opzet en inzet van de zib-transitie is het van belang om bij verschillende initiatieven de community actief te betrekken in het vaststellen van de noodzakelijke deliverables of onderwerpen.

De community heeft een belangrijke rol in het verwoorden van de stem van het veld (zorg en leveranciers) en om de kaders en richtlijnen vanuit een architectuurperspectief met elkaar te toetsen en scherper te stellen.

Ontsluiten documentatie

Met het beschikbaar stellen van de QA processen geeft Nictiz een aanzet om de richtlijnen voor het ontwerpen en modelleren van standaarden te delen en daarmee breder en eenduidig te laten toepassen. Ambitie hier is om door middel van interactie met partijen in de markt tot het verbeteren te komen. Gedurende dit traject zal ook met de community het effect dienen te worden geëvalueerd.

Gedurende de zib-transitie is geëxperimenteerd met het beschikbaar stellen van de richtlijnen via o.a. GitHub. In deze werkstroom bepalen we welke middelen het beste aansluiten bij de wensen van de community en hoe we dit goed kunnen inrichten.

Documentatie moet publiek en breed beschikbaar zijn en partijen moeten deze documentatie kunnen *challengen*.

4.4 Betrokken rollen en teams

De community zoals deze is geformeerd tijdens de zib-transitie is een belangrijke groep in zowel de verdere vormgeving van de community in de komende periode alsook voor de ontsluiting van de documentatie.

Daarnaast moet het zib-centrum vanuit Nictiz betrokken zijn en worden vanuit het product-architectuurteam van Nictiz en VZVZ mensen betrokken.

Een dedicated projectleider (in combinatie met de andere onderwerpen in dit document) is nodig om hier richting en invulling aan te geven, zodat de nieuwe documentatie-ontsluiting en interactie met het veld structureel wordt ingebed in de manier van werken van Nictiz.

5

Organisatie
vervolg zib-
transitie en
aanpalende
activiteiten

5.1 Introductie

Met dit PvA wordt een nieuwe fase van de zib-transitie ingeluid, namelijk de fase van daadwerkelijke realisatie en inbedding in de standaard manier van werken van Nictiz. Naast de hierboven genoemde onderwerpen (hoofdstukken 2, 3 en 4) is ook nog een aantal andere activiteiten en organisatorische zaken nodig om tot daadwerkelijke realisatie van de visie te komen. In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de volgende activiteiten en thema's in dit kader genoemd: internationalisering; voortzetten van de inclusieve werkwijze en co-creatie methodieken; éénduidige registratie en meervoudig gebruik; architectuurkaders en de organisatie van het vervolg van de zib-transitie.

5.2 Internationalisering

In het voornoemde architectuuradvies wordt het belang van harmonisatie met internationale standaarden onderstreept. Door intensiever gebruik van en samenwerking met gangbare internationale standaarden, zoals openEHR en HL7-FHIR, neemt de (her)bruikbaarheid van zibs toe. Daarom is een intensievere samenwerking met de organisaties en de communities achter deze standaarden nodig. Hiertoe is Nictiz in gesprek met de Nederlandse organisaties van openEHR en HL7 en worden samenwerkingsovereenkomsten gesloten. Ook zal op deze manier aansluiting bij de internationale organisaties van deze standaarden worden gezocht. Hiertoe worden ook de Teams Internationaal van zowel VWS als Nictiz betrokken, met name als het gaat om strategische aspecten. In genoemde samenwerkingsovereenkomsten worden afspraken vastgelegd over de manier van samenwerken en evalueren van de samenwerking. Dit vraagt actieve inbreng van onder meer VWS en Nictiz. Intensievere samenwerking met de internationale standaard-organisaties zal onder meer vanuit Nictiz worden opgepakt en verweven in de manier van werken, dat betekent ook actieve participatie in de betreffende internationale communities en haar processen.

5.3 Voortzetten inclusieve werkwijze en co-creatie methodieken

Binnen de zib-transitie is met behulp van zogenaamde Living Labs in co-creatie met het veld gewerkt aan het verduidelijken van de behoefte van zorgverleners (vraagarticulatie) en consensus over de specifieke invulling van de kernconcepten uit het IZA (en daarmee ook EHDS) tussen Huisartsen en Medisch Specialisten. In de Designathon BgZ is datzelfde gedaan t.a.v. de BgZ voor de MSZ. Deze co-creatie methoden zijn zeer behulpzaam en verdienen structurele inbedding in de manier van werken en organisatie van Nictiz. Daar wordt momenteel verder aan gewerkt onder aanvoering van het team Strategie & Advies. Hierin zal ook verdere integratie met de zib-community die is opgebouwd tijdens de zib-transitie worden meegenomen.

Belangrijk hierbij op te merken dat governance vraagstukken en mandaat van de participanten op landelijk niveau van groot belang is. Hierin is een belangrijke rol weggelegd voor VWS als stelselhouder. Afspraken hierover dienen voorafgaand aan iedere co-creatie activiteit te worden gemaakt, zodat de resultaten niet vrijblijvend blijven, maar ook tot daadwerkelijke opvolging en implementatie in de praktijk leiden.

5.4 Éénduidige registratie en meervoudig gebruik

Vanuit de zib-transitie is eerder een bijeenkomst georganiseerd met een brede vertegenwoordiging van het veld over éénduidige vastlegging van gegevens. Deze bijeenkomst kwam voort uit signalen dat de wijze van registreren – ook wel adequate of éénduidige registratie genoemd – meer aandacht behoeft. Hoewel er diverse projecten zijn opgestart, ontbreekt het momenteel aan landelijke regie. Sinds het afronden van het programma Registratie aan de bron is er geen gezamenlijke en structurele aanpak meer. De behoefte aan onderlinge afstemming, leiderschap en eigenaarschap groeit.

Tijdens de bijeenkomst zijn thema's benoemd die bijdragen aan éénduidige vastlegging én het beoogde meervoudig gebruik van data. Denk aan landelijke afspraken, het op orde brengen van EPD's, scholing van zorgverleners, cultuurverandering en een landelijke implementatiestrategie. Deze thema's vragen om een actieve rol van de branche-organisaties in de zorg en een stimulerende en regisserende rol van de stelselhouder. Nictiz kan hier geen leidende rol, maar wel een ondersteunende rol vervullen. Die bestaat in ieder geval uit het grote belang van dit thema te benoemen en waar mogelijk onze bijdrage te leveren.

Vanuit Nictiz investeren we actief in de bruikbaarheid en usability van data, zodat gegevens zo makkelijk mogelijk én zo goed mogelijk kunnen worden vastgelegd. We verkennen hierin ook de rol van XLA's, zoals opgenomen in de NVS. Daarnaast zetten we sinds begin dit jaar sterk in op het digitaal fit krijgen en houden van de zorg, met een versterkte inzet op de Nictiz Academie. We ontwikkelen onder andere *e-learning's* en *serious games* over databeschikbaarheid. Deze materialen zijn (binnenkort) extern toegankelijk en dekken de volledige scope van databeschikbaarheid: beschikbaar, bereikbaar en bruikbaar — zowel voor primaire als secundaire doeleinden.

Waar in het verleden vooral aandacht was voor primaire doeleinden, zoals ondersteuning van het zorgproces, groeit de urgentie om data ook herbruikbaar te maken voor secundaire doeleinden. Denk aan wetenschappelijk onderzoek, kwaliteitsregistraties en beleidsontwikkeling. In dit kader sluiten we actief aan bij landelijke en Europese initiatieven zoals de EHDS, de Wkkgz en de routekaart secundair datagebruik, in ontwikkeling bij VWS.

Het verbeteren van de registratie van informatie is een cruciale randvoorwaarde voor het succes van de zib-transitie, waar Nictiz slechts beperkt invloed op heeft. Hier is vooral een actieve rol van de branche-organisaties in de zorg nodig en sturing en regie door de stelselhouder. De ondersteunende activiteiten zoals hier beschreven zijn vooral zinvol en kansrijk als deze voorwaarde wordt ingevuld.

5.5 Architectuurkaders

Omwille van éénduidigheid, coherentie en consistentie in het ontwikkelen en beheren van standaarden is het van belang dat er op architectuurgebied sturing is en kaders worden gesteld. Binnen Nictiz is een architectuurteam actief wat deze kaders aangeeft voor de architecten in de overige teams binnen Nictiz. Ook binnen Nictiz zal meer en meer 'onder architectuur' worden gewerkt. Hiertoe heeft binnen Nictiz versterking plaatsgevonden op het gebied van product-architectuur, wat ook nauwgezet wordt ingezet bij advisering op onder meer de (landelijke) doelarchitectuur.

Vanuit het architectuurteam dient te worden geborgd dat zibs 2.0 blijven voldoen aan de architectuurprincipes en/of dat deze principes dienen te worden herzien of aangescherpt.

5.6 Organisatie van het vervolg van de zib-transitie

In de nieuwe fase van de zib-transitie zullen de genoemde ontwikkelijnen en thema's meer en meer worden ingebed in de bestaande Nictiz organisatie en manier van werken, met behoud van de 'inclusieve werkwijze' met de (zib-)community. De ervaringen vanuit de zib-transitie onderstrepen het belang de 'community' blijvend te betrekken bij de doorontwikkeling en het beheer van de zibs (2.0), inclusief een duidelijk besluitvormingsproces, alsook bij de overige hierboven genoemde thema's. Om dit te borgen zal er als opvolging van het huidige zib-transitie team een licht coördinatie mechanisme worden ingericht binnen de afdeling Product Ontwikkeling en Beheer (POB) met een projectleider die de centrale coördinatie voert voor de 3 ontwikkelijnen en daarnaast feeling houdt met de andere genoemde activiteiten en thema's. Zorgdragen voor borging 'in de lijn' is onderdeel van de opdracht voor deze projectleider. Daartoe zal deze projectleider één keer per kwartaal de voortgang rapporteren aan en toelichten in een afstemmingsoverleg met het Nictiz MT en met VWS (Publiek Houderschap Informatiestandaarden).

6

Impact voor het zorgveld

6.1 Introductie

In voorgaande hoofdstukken is op meerdere plaatsen geduid wat het betreffende gedeelte betekent voor de stakeholders in het zorgveld. In dit hoofdstuk wordt samengevat wat de impact van dit plan van aanpak voor de verschillende doelgroepen is en wat van hen wordt verwacht.

Zorgverleners en zorgaanbieders

De overgang naar zibs 2.0 helpt zorgverleners om informatie consistent, eenduidiger en herbruikbaar vast te leggen. Dit draagt bij aan minder administratieve last, betere overdracht én betere zorg. Van zorgverleners wordt verwacht dat ze actief bijdragen aan het consistent en éénduidig aangeven van de informatiebehoefte. Dat kan bijvoorbeeld door CxIO's via de community worden gedaan, maar daartoe dienen ook afspraken te worden gemaakt over mandaat en opvolging (bijvoorbeeld met het CMIO- en CNIO-netwerk en de koepels van zorgverleners en zorgaanbieders). Deelname aan co-creatieprocessen (zoals living-labs en designathons) is belangrijk om te toetsen of en te zorgen dat wordt aangesloten bij de praktijk en de gewenste informatie aanwezig is.

ICT-leveranciers

Voor leveranciers biedt de harmonisatie van zibs met internationale standaarden als openEHR en FHIR een stabiel en toekomstbestendig fundament voor implementatie. De zibs worden consistent, herbruikbaar en beter te integreren. Tegelijk vraagt dit een actieve rol van leveranciers bij het toetsen van specificaties, het meewerken aan de documentatie en afspraken en het conform implementeren van nieuwe versies aan de hand van een flexibeler releasebeleid.

Architecten (o.a. enterprise en productarchitecten)

De architectuur rondom zibs 2.0 wordt scherper en internationaler afgestemd. Dit betekent meer consistentie en minder dubbel werk, maar ook de noodzaak om keuzes af te stemmen op bredere kaders. Van architecten wordt gevraagd om actief te sturen op samenhang, meervoudig gebruik en aansluiting bij het nationale architectuurbeleid. Deelname aan de architectuurgroep en toetsing van modellen is daarbij essentieel.

Beleidsmakers (zoals zorgkoepels en VWS)

Zibs 2.0 ondersteunen de doelen van databeschikbaarheid, interoperabiliteit en secundair gebruik van data (zoals onderzoek en kwaliteitsregistratie). Ze vormen een sleutelcomponent binnen grotere bewegingen als EHDS en IZA. Beleidsmakers wordt gevraagd om heldere mandaten en afspraken over governance te borgen, en om eigenaarschap te tonen voor landelijke samenhang en implementatie.

Communityleden (zib-transitie, HL7, openEHR, etc.)

De zib-community is het hart van de co-creatie-aanpak. Voor hen betekent de transitie een intensivering van samenwerking, maar ook een volwassenwording: het gaat niet langer om experimenteren, maar om structureel samen ontwikkelen. Van hen wordt actieve betrokkenheid verwacht bij besluitvorming, toetsing, review en het onderhouden van standaarden en documentatie via gedeelde platforms (zoals GitHub of de Nationale Bibliotheek).

Nictiz is de Nederlandse kennisorganisatie voor digitale informatievoorziening in de zorg. Nictiz ontwikkelt een visie op het zorginformatiestelsel en de architectuur die dat stelsel ondersteunt. We ontwikkelen en beheren standaarden die digitale informatievoorziening mogelijk maken en zorgen ervoor dat zorginformatie eenduidig kan worden vastgelegd en uitgewisseld. Daarnaast adviseren we en delen we kennis over digitale informatievoorziening in de zorg. Daarbij kijken we niet alleen naar Nederland, maar ook naar wat er internationaal gebeurt.

Nictiz | Postbus 19121 | 2500 CC Den Haag | Oude Middenweg 55 | 2491 AC Den Haag
070 - 317 34 50 | www.nictiz.nl

<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>